

הרשב"א כתב שמדובר רק בשאינו יודע במשא ומתן [שאינו מכירתו מכירה אפילו בנכסים שקנה], אבל ביודע — עדותו אפילו פחות מכן עשרים).
ב. מלשון הגמרא 'הלכתא כמר זוטרא' משמע לכאורה שחולק על רב הונא ברדר"י, שלדבריו אפילו בקרקעות עדותו עדות. וכן מורה פשוטות לשון רשב"ם. [וק"ק מלשון מר זוטרא 'לא אמר' שנראה שאינו בא לחלוק. ושמא י"ל שבאמת אין מחלוקת (ולשון 'הלכתא' אינה מורה בהכרח על מחלוקת, כמוש"כ ראשונים בכ"מ. וכמו 'הלכתא כרב גידל בר מנשיא' ולא מצינו מי שחלק), ומש"כ רשב"ם שכשר אף לעדות קרקע היינו רק בשאר עדויות ולא לענין שומא, שבו מודה למר זוטרא שאין עדותו עדות. ולפי"ז אין מחלוקת לדינא בין הרשב"ם לתוס'].

רסג. א. מי שלא הביא סימני גדלות בגופו, עד אימתי דינו כקטן?

ב. לאלו הלכות בודקים את הגדול בשנים, לודא שהביא סימני גדלות בגופו?

א. בן עשרים שלא הביא שתי שערות — יביאו ראייה שהוא בן עשרים, והוא הסריס. כלומר מחזיקים אותו בגדול. אמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב: והוא שנולדו בו סימני סריס. אבל לא נולדו בו, אינו בחזקת גדול עד רוב שנותיו (— בן שלשים ושש. רשב"ם), שפעמים מחמת כחש או שומן אין בו שערות.

ב. אמר רב נחמן אמר שמואל, וכן פסקו להלכה: בודקים (הבאת סימנים) לקדושין ולגרושין (— באיש. ודין קטנה המקבלת קידושה — ע' בקדושין מד. ולענין גט — ע' בגטין סד-סה) ולחליצה [ביבם וביבמה — להוציא מרבי יוסי שאמר בין גדולה ובין קטנה חולצת, שאיש כתוב בפרשה ולא 'אשה'] ולמיאונין [להוציא מרבי יהודה שאמר עד שירבה השחור, ואין די בשתי שערות].
בכל אלו (וכיוצא בהם) אין סומכים להקל בשל תורה להחזיקם כגדולים—ודאי עד שבדקנום. וכגון בקדושין, אין מבטלים קידושי שני שקידשה אחריו אם לא בדקנו למקדש הראשון וראינו שהביא סימנים (רשב"ם ותוס').

א. בדקנום ולא מצאנו סימנים — הרי הם עומדים בספקא דאורייתא, שמא הביאו סימנים ונשרו. [ולענין גירושין — ודאי מותרת, שהרי אם בעלה קטן, גם קידושיו אינם קידושין. ואולם נפקא מינה ליבם שקונה מדאורייתא מהיותו בן תשע שנים].
ולענין מיאון, אם בדקנו ולא מצאנו סימנים — יכולה למאן, ואין חוששים שמא היו ונשרו, כל שלא בעל משהגיע לכלל שנותיה (עפ"י תוס' ועוד. וכן הדין לשאר הלכות דרבנן, אין חוששים שמא נשרו. תורי"ד).

פחות מבת שש אינה צריכה מיאון כלל. מבת שש ועד עשר — תלוי ביפי דעתה (ע' אה"ע קנה, ב).

ב. התוס' נסתפקו האם רבי יהודה המצריך שירבה השחור על הלבן, חולק אף בשאר הלכות או שמא רק לענין מיאון ועחזו"א אה"ע קיג, ד.

דף קנו

רסד. האם מותר לקיים קוצים בכרם או אסור משום כלאים?

המקיים קוצים בכרם; רבי אלעזר (כצ"ל. תוס') אומר: קדש [והמקיימם — רשע הוא, שאף המקיים עומד באיסור 'לאו' כזרע, כבשר מועד קטן]. וחכמים אומרים: לא קדש אלא דבר שכמוהו מקיימים. וטעמו של רבי אלעזר פירש רבי חנינא, שכן בערב מקיימים קוצים בשדות לגמליהם. (וחכמים הולכים אחר רובא דעלמא שאינם מקיימים קוצים לגמליהם. רשב"ם).

דפים קנו — קנז

- רסה. א. דברי שכיב מרע ללא קנין — האם הם ככתובים וכמסורים; בשבת ובחול?
 ב. האם מותר לקנות קנין משכיב מרע בשבת?
 ג. האם אפשר לזכות ממון לאדם על ידי אחר; לגדול ולקטן?

א. לחכמים, דברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין. (תקנת חכמים היא, כדי שלא תטרף דעתו עליו — כדלעיל קמז). רבי אלעזר (בן שמוע. תוס') אומר: אחד בריא ואחד מסוכן צריך קנין. נכסים שיש להם אחריות נקנים בכסף בשטר ובחזקה. ושאיין להם אחריות — במשיכה.

רשב"ם צדד על פי סוגית הגמרא לעיל (קנא:), שאפילו מצוה מחמת מיתה צריך קנין לרבי אלעזר (וערש"ל ורש"ש).

לדברי רבי יהודה (וסתם מתניתין), רבי אליעזר (בן הורקנוס) אומר: בשבת — דבריו קיימים (בלא קנין וכתובה. רשב"ם), מפני שאין יכול (לקנות ו)לכתוב. אבל לא בחול. ולדברי רבי מאיר אמר רבי אליעזר: בחול דבריו קיימים מפני שיכול לכתוב (וכיון שראוי לכתובה לכך אינה מעכבת), אבל לא בשבת. רבי יהושע אומר: בין בחול בין בשבת.

א. הלכה כרבי יהושע.

ב. לדעת הר"ד [דלא כהתוס'] אין כאן שתי שיטות, רבי אלעזר ורבי אליעזר, אלא שיטה אחת של רבי אליעזר, המחלקת בין שבת לחול).

ב. אמר רבי לוי: קונים קנין משכיב מרע אפילו בשבת, ואעפ"י שאין צריך קנין (כחכמים ודלא כרבי אלעזר) — כדי שלא תטרף דעתו עליו.

א. לדברי רשב"ם ותוס', אין חילוק בין נותן כל נכסיו או מקצתם, ואפילו אינו מצוה מחמת מיתה — התירו בשכיב מרע לעשות קנין בשבת. ולדעת הרא"ש מותר רק כאשר מחלק כל נכסיו [ומותר אפילו באופן שהקנין מועיל, כגון שאומר בפירוש שלא יחזור בו אם יעמוד], אבל במקצת — אין שייך הטעם של טירוף הדעת.

ויש סוברים שלא התירו אלא במקום שאין הקנין מעלה ומוריד, שהרי דבריו תקפים גם ללא קנין, אבל כשהקנין נצרך, כגון שנותן כל נכסיו ומפרש אם יעמוד לא יחזור — אסור לקנות בשבת.

ב. נראה לכאורה שגם לרבי אליעזר שאמר 'בשבת דבריו קיימין מפני שאין יכול לכתוב', התירו לקנות משכיב מרע בשבת. [ואין יכול לכתוב/ אם הכוונה אף לקנין ללא כתיבה, פירושו אין יכול ללא ההתר המיוחד]. ואמנם תקנו שיעילו דבריו ללא קנין, אבל אם רוצה בדוקא לקנות, התירו כדי להפיס דעתו.

ג. התיר רבנו שמחה לשכור רץ בשבת לשלוח אחר אוהבו, שמא תטרף דעתו עליו (מובא בהג"א).